

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (első tanács)

2019. március 21. *

„Előzetes döntéshozatal – A földgáz belső piaca – Elosztási közszolgáltatásra irányuló koncesszió – A koncesszióknak átmeneti időszak végén történő, idő előtti megszüntetése – Az új koncessziójogosult által a volt koncessziójogosult számára fizetendő megtérítés – A jogbiztonság elve”

A C-702/17. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Consiglio di Stato (államtanács, Olaszország) a Bírósághoz 2017. december 14-én érkezett, 2017. június 15-i határozatával terjesztett elő

az **Unareti SpA**

és

a **Ministero dello Sviluppo Economico**,

a **Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per gli Affari Regionali**,

az **Autorità Garante per l'Energia Elettrica il Gas e il Sistema Idrico – Sede di Milano**,

a **Presidenza del Consiglio dei Ministri – Conferenza Stato Regioni ed Unificata**,

a **Ministero per gli affari regionali – Dipartimento per gli affari regionali e le autonomie**,

a **Conferenza Unificata Stato Regioni e Enti Locali**

között,

Lucia Sanfilippo

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (első tanács),

tagjai: J.-C. Bonichot tanácselnök (előadó), C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen és M. Safjan bírák,

főtanácsnok: N. Wahl,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: olasz.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- az Unareti SpA képviseletében G. Caia, A. Clarizia, M. Midiri és S. Colombari avvocati,
- az olasz kormány képviseletében G. Palmieri, meghatalmazotti minőségben, segítője: F. Sclafani avvocato dello Stato,
- az Európai Bizottság képviseletében O. Beynet, G. Gattinara és P. Ondrůšek, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem a közszolgáltatási koncessziókról szóló uniós jog és a jogbiztonság elvének értelmezésére vonatkozik.
- 2 E kérelmet az Unareti SpA és a Ministero dello Sviluppo Economico (gazdasági fejlesztési minisztérium, Olaszország), a Presidenza del Consiglio dei Ministri – Dipartimento per gli Affari Regionali (miniszterek tanácsa – tartományi ügyek osztálya, Olaszország), az Autorità Garante per l'Energia Elettrica il Gas e il Sistema Idrico – Sede di Milano (villamosenergia-, gáz- és vízhálózat-felügyeleti hatóság – milánói központ, Olaszország), a Presidenza del Consiglio dei Ministri – Conferenza Stato Regioni ed Unificata (a miniszterek tanácsának elnöksége – az állam és a tartományok közötti egyesített értekezlet, Olaszország), a Ministero per gli affari regionali – Dipartimento per gli affari regionali e le autonomie (tartományi ügyek minisztériuma – a tartományi ügyek és az autonóm közösségek osztálya, Olaszország) valamint a Conferenza Unificata Stato Regioni e Enti Locali (az állam és a tartományok, valamint a helyi közösségek közötti egyesített értekezlet, Olaszország) azon kereset tárgyában folyamatban lévő jogvitában terjesztették elő, amely egyfelől a 2014. május 22-i decreto ministeriale n° 74951 recante „Approvazione del documento »Linee Guida su criteri e modalità applicative per la valutazione del valore del rimborso degli impianti di distribuzione del gas naturale«” („A földgázelosztási létesítmények megtérítési értékének megállapítására vonatkozó szempontokra és módszerekre vonatkozó iránymutatás” című dokumentum elfogadásáról szóló 74951. sz. miniszteri rendelet; GURI 2014. június 6-i 129. sz.) megsemmisítésére, másfelől pedig a 2015. május 20-i, a decreto ministeriale n° 106, regolamento recante modifica al decreto del 2011. novembre 12, n° 226, concernente i criteri di gara per l'affidamento del servizio di distribuzione del gas naturale (a földgázelosztás szolgáltatásának tekintetében a közbeszerzési eljárások kritériumaira vonatkozó, 2011. november 12-i, 226. sz. tárcaközi rendelet módosításáról szóló 106. sz. tárcaközi rendelet; GURI 2015. július 14-i 161. sz.) megsemmisítésére irányul.

Jogi háttér

Az uniós jog

- 3 A földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról és a 2003/55/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2009. július 13-i 2009/73/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2009. L 211., 94. o.) 24. cikke előírja:

„A tagállamok vagy az általuk erre felkért, elosztóhálózatban tulajdonnal rendelkező vagy azokért felelős vállalkozások a hatékonyság és a gazdasági egyensúly figyelembevételével, a tagállam által megállapított időtartamra szólóan egy vagy több elosztórendszer-üzemeltetőt jelölnek ki [...]”.

Az olasz jog

- 4 A 2000. május 23-i decreto legislativo n° 164, attuazione della direttiva n. 98/30/EK recante norme comuni per il mercato interno del gas naturale, a norma dell’articolo 41 della legge 1999. maggio 17, n. 144 (az 1999. május 17-i 144. sz. törvény 41. cikkének megfelelően a földgáz belső piacára vonatkozó közös szabályokról szóló 98/30/EK irányelvet átültető, 2000. május 23-i 164. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet; GURI 2000. június 20-i 142. sz.) 14. cikke előírja, hogy a földgázelosztási tevékenység főszabály szerint közszolgáltatási tevékenység, amelynek gyakorlási jogát a helyi önkormányzatok a – kizárólag ajánlati felhívás alapján kiválasztott – koncesszió jogosultjának engedik át, legfeljebb tizenkét évre szóló időtartamra.
- 5 Azokat a jelenlegi földgázelosztási koncessziókat illetően, amelyeket nem nyilvános eljárással ítétek oda, az említett, felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 15. cikkének (5) bekezdése a következőképpen rendelkezik:

„A gázelosztási tevékenység tekintetében a jelen rendelet hatálybalépésekor, valamint a jelenlegi üzemeltetők átalakulásával létrejövő társaságok koncessziói a kikötött határidőig maradnak fenn, amennyiben ezek lejáratát a (7) bekezdésben szereplő átmeneti időszak elteltéig megelőző időpontra esik. Azok a jelenlegi koncessziók, amelyek esetében a lejárat időpontja nem került megállapításra, vagy az átmeneti időszak lejáratát utánra esik, az átmeneti időszak végéig maradnak fenn. [...] Ez utóbbi esetben a jelenlegi odaítélések és koncessziók jogosultjai [...] az új szolgáltatóval szemben megtérítésre jogosultak, amelyet a megállapodásokban vagy szerződésekben rögzítettek betartásával kell kiszámítani, ha pedig ez a felek akaratából nem vezethető le, akkor [az 1925. október 15-i] regio decreto n. 2578 [approvazione del testo unico della legge sull’assunzione diretta dei pubblici servizi da parte dei comuni e delle province (2578. sz. királyi rendelet, a közszolgáltatásoknak a helyi és a tartományi önkormányzatok általi közvetlen nyújtásáról szóló törvény egységes elfogadásáról; (GURI 1926. március 4-i 52. sz.)] 24. cikkének a) és b) pontjai szerinti szempontok alapján. Az üzemeltetési jogviszony idő előtti megszüntetéséből származó elmaradt hasznót minden esetben figyelmen kívül kell hagyni.

- 6 Az 1925. október 25-i 2578. sz. királyi rendelet 24. cikke a koncesszióba adott szolgáltatások települések általi visszaváltására vonatkozó szabályozás körében úgy rendelkezik, hogy a következő szempontokat kell figyelembe venni:

„a) a létesítmény és a hozzá tartozó ingó és ingatlan eszközök ipari értéke, figyelembe véve a szolgáltatásnyújtás tényleges megkezdése óta eltelt időt, a létesítmény vagy az eszközök esetleges felújításait, továbbá a koncessziós szerződésnek az említett eszközök tulajdonjogára és magának a koncesszióknak a lejáratára vonatkozó rendelkezéseit;

b) a települések által adott előlegek és támogatások, valamint a koncesszió jogosultjai által előlegezett arányos nyilvántartási díjak, továbbá a koncesszióba adó településeknek esetlegesen fizetett díjak, minden esetben az előző pontban említett tényezőkre is figyelemmel”.

- 7 A 2011. november 12-i decreto n° 226 del ministro dello sviluppo economico et del ministro per i rapporti con le regioni e la coesione territoriale recante regolamento per i criteri di gara e per la valutazione dell’offerta per l’affidamento del servizio della distribuzione del gas naturale, in attuazione dell’articolo 46-bis del decreto legge 1° ottobre 2007 n° 159, convertito in legge, con modificazioni, dalla legge 2007. november 29, n° 222 (a gazdasági fejlesztési miniszter, valamint a tartományokkal való kapcsolatokért és a területi kohézióért felelős miniszter 226. sz. rendelete a földgázelosztás közszolgáltatásának odaítélésére irányuló közbeszerzési szerződések szempontjaira és az ajánlatok értékelésére vonatkozó rendeletről, módosításokkal a 2007. november 29-i 222. sz. törvénnyel törvénnyé alakított, 2007 október 1-jei 159. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 46bis. cikkének végrehajtásaként elfogadva; a GURI 2012. január 27-i 22. számának rendes kiegészítése) 5. cikke (2) és (3) bekezdésének eredeti változata előírja:

„(2) Az azon megszűnő megbízások és koncessziók jogosultjainak járó megtérítés értékét, amelyeknek nincs lejáratuk, vagy rendes lejáratuk időpontja meghaladja az új megbízásra vonatkozó pályázati kiírásban a szolgáltatás megszüntetésére rögzített időpontot, a megállapodásokban vagy szerződésekben rögzítettek alapján kell kiszámítani, a 2000. május 23-i 164. sz. decreto legislativo (törvényerejű rendelet) 15. cikkének (5) bekezdésében és módosításaiban foglaltaknak megfelelően, különös tekintettel azokra az esetekre, amikor a szerződés a rendes lejáratnál korábban szűnik meg”.

(3) Ha a jogosultaknak járó megtérítési értékre vonatkozó, a (2) bekezdés szerinti számítási módszer nem vezethető le a szerződéses iratokból, ideértve azt az esetet is, amikor általánosságban kerül az rögzítésre, hogy a megtérítési értéknek a piaci áraknak kell megfelelnie, akkor az 1925. október 15-i 2578. sz. királyi rendelet 24. cikke (4) bekezdésének a) és b) pontját kell alkalmazni, az (5)–(13) bekezdésekben meghatározott módon, a szolgáltató tulajdonában álló azon létesítményrészekre korlátozottan, amelyekre nézve nincs előírva, hogy a megbízás rendes lejáratakor ingyenesen átszállnak a koncesszióba adó helyi önkormányzatra”.

- 8 A 2013. június 21-i decreto-legge n° 69 convertito con modificazioni, dalla legge 2013. agosto 9 n° 98, disposizioni urgenti per il rilancio dell’economia (a 2013. augusztus 9-i 98. sz. törvénnyel, módosításokkal, törvénnyé alakított, a gazdaság élénkítéséről szóló 69. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet; a GURI 2013. június 21-i számának rendes kiegészítése) 4. cikkének (6) bekezdése előírja, hogy a gázelosztási szolgáltatás odaítélésére irányuló pályázati eljárások lefolytatásának megkönnyítése, valamint az önkormányzatok és a vállalkozások költségeinek csökkentése érdekében – úgy rendelkezik, hogy „a gazdaságfejlesztési minisztérium) iránymutatásokat fogadhat el a földgázelosztási létesítmények megtérítési értékének megállapítására vonatkozó szempontokról és módszerekről a 2011. november 12-i 226. sz. rendelet 5. cikkének megfelelően”.
- 9 „A földgázelosztási létesítmények megtérítési értékének megállapítására vonatkozó szempontokra és módszerekre vonatkozó iránymutatás”, amelyet a 2013. június 21-i 69. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet említ, a 2014. május 22-i 74951. miniszteri rendelettel került jóváhagyásra.
- 10 A 2013. december 23-i, decreto-legge n° 145 convertito con modificazioni, dalla legge 2014. febbraio 21 n° 9, interventi urgenti di avvio del piano „destinazione Italia” per il contenimento delle tariffe elettriche e del gas, per l’internazionalizzazione, lo sviluppo e la digitalizzazione delle imprese, nonché misure per la realizzazione di opere pubbliche ed EXPO 2015 (a 2014. február 21-i 9. sz. törvénnyel, módosításokkal, törvénnyé alakított, a „rendeltetési hely: Olaszország” tervnek a villamos energia és a gáz ára megtartása, a vállalkozások nemzetközivé tétele, fejlesztése és digitalizálása céljából történő megindításának sürgős intézkedéseiről, valamint az építési beruházások megvalósítására és az EXPO 2015-re vonatkozó intézkedésekről szóló 145. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet; GURI 2013. december 23-i 300. sz.) 1. cikkének (16) bekezdése úgy módosította a 2000. május 23-i 164. sz.

felhatalmazáson alapul törvényerejű rendelet 15. cikkének (5) bekezdését, hogy a megállapodások és a szerződések által nem szabályozott szempontok szabályozása céljából az 1925. október 15-i 2578. sz. királyi rendelet 24. cikkének a) és b) pontjában előírt kritériumokra történő utalás helyébe „a földgázelosztási létesítmények megtérítési értékének megállapítására vonatkozó, a 2013. június 21-i 69. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet 4. cikkének (6) bekezdésében foglalt szempontokról és gyakorlati módszerekről szóló iránymutatásra” való utalás lépett.

- 11 A 2014. június 24-i decreto-legge del 24 giugno 2014, n° 91 convertito con modificazioni, dalla legge 2014. agosto 11 n° 116, disposizioni urgenti per il settore agricolo, la tutela ambientale e l'efficientamento energetico dell'edilizia scolastica e universitaria, il rilancio e lo sviluppo delle imprese, il contenimento dei costi gravanti sulle tariffe elettriche, nonché per la definizione immediata di adempimenti derivanti dalla normativa europea (a 2014. augusztus 11-i 116. sz. törvénnyel, módosításokkal, törvénnyé alakított, az agrárszektorra, a környezetvédelemre, az oktatási és egyetemi épületek energiahatékonyságának növelésére, a vállalkozások elindítására és fejlesztésére, a villamosenergia-tarifákat terhelő költségek megtartására, valamint az európai szabályozásból eredő kötelezettségek haladéktalan meghatározására vonatkozó sürgős rendelkezésekről szóló 91. sz. rendkívüli törvényerejű rendelet; GURI 2014. június 24-i 144. sz.) ismét módosította a 164. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 15. cikkének (5) bekezdését, és meghatározta, hogy a megtérítést a megállapodásokban és szerződésekben rögzítettek betartásával kell kiszámítani, „feltéve, hogy azokat a [2011. november 12-i 226. sz. rendelet] hatálybalépését megelőzően kötötték”.
- 12 A 2015. május 20-i 106. sz. tárcaközi rendelettel módosított 2011. november 12-i 226. sz. rendelet 5. cikkének (2) bekezdése előírja, hogy a szerződéses meghatározás alkalmazandó, „feltéve hogy a szerződéses iratokat 2012. február 11-e előtt kötötték, és azok a megtérítési érték kiszámításához és hatóság általi ellenőrzéséhez is szükséges minden módszertani tényezőt tartalmaznak, mint a források különböző típusaira alkalmazandó értékelési kulcsok, amelyeket az aktuális állagra kell alkalmazni, továbbá az állagromlás kezelése, ideértve a források különböző típusaira vonatkozó hasznos élettartamokat”. E cikk (3) bekezdése előírja, hogy amennyiben a megtérítési érték kiszámításának módszere „nem vezethető le 2012. február 11-e előtt kötött szerződéses dokumentumokból, ideértve azokat az eseteket, amikor általánosságban, a módszer pontos meghatározása nélkül kerül megjelölésre az, hogy a megtérítési értéket az 1925. október 15-i 2578. sz. királyi rendelet alapján kell számítani, vagy piaci árakon kell értékelni”, úgy a 2011. november 12-i 226. sz. rendelet 5. cikkének (5)–(13) bekezdésében meghatározott módszereket kell alkalmazni, „a szolgáltató tulajdonában álló azon létesítményrészekre korlátozottan, amelyekre nézve nincs előírva, hogy a megbízás rendes lejáratakor ingyenesen átszállnak a koncesszióba adó helyi önkormányzatra, a megtérítési érték megállapítására irányadó szempontokról és módszerekről szóló iránymutatásokban meghatározott módszerekkel”.

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés

- 13 Az előzetes döntéshozatalra utaló határozatból az tűnik ki, hogy az Unareti biztosítja a földgázellátás közszolgáltatást 213, többségében Lombardiában található település számára, egy körülbelül 7650 km hosszúságú hálózaton, évente közel 2 milliárd köbméter földgázt szolgáltatva.
- 14 2014. május 22-én az Unareti a 2014. május 22-i 74951. sz. miniszteri rendelettel jóváhagyott, „a földgázelosztási létesítmények megtérítési értékének megállapítására vonatkozó szempontokra és módszerekre vonatkozó iránymutatás” megsemmisítését kérte a Tribunale amministrativo regionale per il Laziotól (Lazio tartományi közigazgatási bírósága).
- 15 Az Unareti később keresetét a 2015. május 20-i 106. sz. tárcaközi rendelet megsemmisítésére irányuló kérelmekkel egészítette ki.

- 16 Az Unareti elsősorban arra hivatkozott, hogy a megtámadott rendeletek ellentétesek a jogbiztonság elvével, mivel visszaható hatállyal megfoszthatják attól a lehetőségétől, hogy az őt volt koncessziójogosultként megillető megtérítés kiszámítása során, a szerződéses feltételekre vagy az 1925. október 15-i 2578. sz. királyi rendeletre hivatkozhasson, és kénytelen a 2014. május 22-i 74951. sz. miniszteri rendelettel jóváhagyott, „a földgázelosztási létesítmények megtérítési értékének megállapítására vonatkozó szempontokra és módszerekre vonatkozó iránymutatásra” hivatkozni, ami kedvezőtlen számára.
- 17 A Tribunale amministrativo regionale del Lazio (Lazio tartományi közigazgatási bírósága) 2016. október 14-i ítéletével elutasította a keresetet.
- 18 Az Unareti ezen ítélettel szemben fellebbezést nyújtott be a Consiglio di Statohoz (államtanács, Olaszország).
- 19 E bíróság előadja, hogy az a feladata, hogy a szóban forgó piacnak a versenytársak számára történő megnyitását összeegyeztesse a már létező szerződéses viszonyok védelmével. Ehhez szükségesnek ítéli, hogy a Bíróság értelmezze az „uniós jog releváns szabályait”, illetve a jogbiztonság elvét, különös tekintettel a 2008. július 17-i ASM Brescia ítéletre (C-347/06, EU:C:2008:416, 71. pont) és a 2013. december 12-i Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation ítéletre (C-362/12, EU:C:2013:834, 44. pont), annak megválaszolása céljából, hogy ezekkel ellentétesek-e a megtámadott rendeletek által bevezetett módosítások.
- 20 E körülmények között a Consiglio di Stato (államtanács) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Ezen elvekkel és szabályokkal ellentétes-e az [...] olyan nemzeti szabályozás, amely a volt koncessziójogosultaknak járó megtérítés összegének meghatározására irányadó szempontok visszaható hatályú, a fennálló szerződéses jogviszonyokra kiható alkalmazását írja elő, vagy pedig az említett jogszabály alkalmazását – az arányosság elvére is figyelemmel – olyan más, uniós relevanciájú közérdek védelmének követelménye igazolja, mint az érintett piacon a versenyhelyzet hatékonyabb védelmének biztosítása és a szolgáltatás igénybevevőinek fokozottabb védelme, akik közvetve ki lehetnek téve a volt koncessziójogosultaknak járó összeg esetleges növeléséből eredő hatásoknak?”

Az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatóságáról

- 21 Először is azt az érvelést kell elutasítani, amelynek keretében az olasz kormány azt állítja, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadhatatlan, mert nem felel meg a Bíróság eljárási szabályzatának 94. cikke szerinti követelményeknek.
- 22 E cikk értelmében, a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra terjesztett kérdések szövegén túl az előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek először is az alapeljárás tárgyának, valamint a megállapított releváns tényeknek a rövid ismertetését, vagy legalább a kérdések alapját képező tényeknek az ismertetését kell tartalmaznia, másodsorban az ügyben esetlegesen alkalmazandó nemzeti rendelkezések tartalmát, és – adott esetben – a vonatkozó nemzeti ítélkezési gyakorlatot, harmadsorban pedig azon okok ismertetését, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróságban kérdés merült fel egyes uniós jogi rendelkezések értelmezésére vagy érvényességére vonatkozóan, valamint azt a kapcsolatot, amelyet e bíróság e rendelkezések és az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti jog között felállít (2016. május 26-i NN (L) International ítélet, C-48/15, EU:C:2016:356, 22. pont).
- 23 Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló határozat megfogalmazásából az tűnik ki, hogy az megfelel e feltételeknek, mivel kellőképpen kifejti az alapeljárásnak a jelen ítélet 13–15. pontjában bemutatott ténybeli adatait, mivel a Bíróság tudomására hozza a jelen ítélet 4–12. pontjában említett releváns nemzeti jogi háttérrel, mivel lehetővé teszi a Bíróság számára, hogy megértse a jelen ítélet e 16. és

19. pontjában említett azon okokat, amelyek arra indították a kérdést előterjesztő bíróságot, hogy az alapeljárás keretében a közszolgáltatási koncessziókra és a jogbiztonság elvére vonatkozó uniós jog értelmezését kérje a Bíróságtól.

24 Ebből az következik, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelem elfogadható.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésről

- 25 Kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keresi a választ, hogy úgy kell-e értelmezni a közszolgáltatási koncessziókra vonatkozó uniós jogot a jogbiztonság elvének vonatkozásában, hogy azzal ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely a közbeszerzési eljárás nélkül odaítélt földgázelosztási koncessziók jogosultjait megillető megtérítésre szolgáló referenciaszabályokat az említett koncessziók idő előtti megszüntetése okán azok közbeszerzési eljárásban történő újbóli odaítélése céljából módosítja.
- 26 Emlékeztetni kell arra, hogy a közszolgáltatási koncessziók vonatkozásában az alapügyre alkalmazandó másodlagos uniós jog, nevezetesen a 2009/73 irányelv 24. cikke csak annak előírására szorítkozik, hogy a tagállamok a hatékonyság és a gazdasági egyensúly figyelembevételével, meghatározott időtartamra szólóan egy vagy több elosztórendszer-üzemeltetőt jelölnek ki.
- 27 A Bíróság egyébiránt már megállapította, hogy még ha valamely közszolgáltatási koncesszió nem is tartozik a közbeszerzési eljárások különböző kategóriáira vonatkozó irányelvek hatálya alá (lásd többek között: 2005. július 21-i Coname ítélet, C-231/03, EU:C:2005:487, 16. pont), az elsődleges uniós jogból az következik, hogy a hatóságok, amennyiben ilyen koncessziót szándékoznak odaítélni, kötelesek tiszteletben tartani általánosságban az EUM-Szerződés alapvető szabályait, és különösen az állampolgárságon alapuló hátrányos megkülönböztetés tilalmának elvét (lásd ebben az értelemben többek között: 2000. december 7-i Telaustria és Telefonadress ítélet, C-324/98, EU:C:2000:669, 60. pont).
- 28 Pontosabban, amennyiben az ilyen koncessziós szerződés egyértelműen határokon átnyúló érdeket is képvisel, e szerződésnek az ajánlatkérő tagállamában székhellyel rendelkező vállalkozásnak való, az átláthatóság elvének figyelmen kívül hagyásával történő odaítélése a másik tagállamban székhellyel rendelkező, esetlegesen érdekelt vállalkozások rovására megvalósuló eltérő bánásmódnak minősül (lásd ebben az értelemben: 2008. július 17-i ASM Brescia ítélet, C-347/06, EU:C:2008:416, 59. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 29 Hacsak objektív körülmények nem indokolják, az ilyen eltérő bánásmód, amely, mivel az ajánlatkérő hatóság szerinti tagállamtól eltérő, más tagállamban található vállalkozásokat kizárja, elsősorban azok rovására érvényesül, az EUMSZ 49. és az EUMSZ 56. cikk alkalmazásában tiltott, állampolgárságon alapuló közvetett megkülönböztetésnek minősül (lásd ebben az értelemben: 2008. július 17-i ASM Brescia ítélet, C-347/06, EU:C:2008:416, 60. pont).
- 30 Ezt követően meg kell állapítani, hogy a jelen ítélet 26–29. pontjában említett szabályok azokra a kötelezettségekre vonatkoznak, amelyeket az ajánlatkérő hatóságnak teljesítenie kell egy földgázelosztásra vonatkozó közszolgáltatási koncesszió odaítélése során, különösen abban az esetben, ha e koncesszió egyértelműen határokon átnyúló érdeket képvisel.
- 31 Márpedig az alapügyben megtámadott rendeleteknek nem ez a tárgya, és ilyen hatással sem járnak – amely rendeletek kizárólag azon referenciaszabályokra vonatkoznak, amelyek a nemzeti jog, nevezetesen a 2000. május 23-i 164. sz. felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendeletnek az alapügyre alkalmazandó változata 15. cikke (5) bekezdésében előírt egy olyan, folyamatban lévő koncesszió jogosultjának javára történő megtérítés kiszámítására szolgálnak, amelyet előzetes közbeszerzési eljárás nélkül ítéltek oda, és amelyet idő előtt szüntettek meg a célból, hogy azt kizárólag a nemzeti jog,

nevezetesen ugyanezen felhatalmazáson alapuló törvényerejű rendelet 14. cikke értelmében közbeszerzési eljárásban ítélik újból oda –, mivel a 2009/73 irányelv nem írja elő, hogy a létező gázelosztási koncessziók vitathatók lennének.

- 32 Ebből következik, hogy a létező koncessziók vitatása, aminek következményeit részben az alapügyben megtámadott rendeletek határozzák meg, nem a gázelosztással kapcsolatos közszolgáltatási koncessziókra vonatkozó uniós jogból ered.
- 33 Ezenfelül, a referenciaszabályoknak az e rendeletek által bevezetett módosítása, amely arra irányul, hogy bizonyos helyzetekben korlátozza a megtérítés kedvezményezettjének azon lehetőségét, hogy a koncessziós szerződés záradékaira vagy az 1925. október 15-i 2578 királyi rendeletre hivatkozzon, önmagában nem minősülhet az azon vállalkozásokat sértő eltérő bánásmódnak, amelyek érdekeltnek lehetnek egy, az Unareti által nyújtott szolgáltatásban, és amelyek valamely más, Olaszországtól eltérő tagállamban találhatók. A referenciaszabályok e módosítása ugyanis megkülönböztetésmentesen alkalmazandó az Olaszországban székhellyel rendelkező és a valamely más tagállamban székhellyel rendelkező vállalkozásokra.
- 34 Ezen összefüggésben emlékeztetni kell arra, hogy bár a jogbiztonság elvét az uniós jog értelmében valamennyi nemzeti hatóságnak tiszteletben kell tartania, ez csak akkor áll fenn, ha a bíróságnak az uniós jogot kell alkalmaznia (lásd ebben az értelemben: 2008. július 17-i ASM Brescia ítélet, C-347/06, EU:C:2008:416, 65. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 35 Márpedig, amint az a jelen ítélet 32. és 33. pontjában is megállapításra került, az olasz hatóságok azzal, hogy idő előtt megszüntették a létező koncessziókat és elfogadták az alapügyben megtámadott rendeleteket, az uniós jog alkalmazásának rájuk háruló kötelezettségét teljesítették.
- 36 Az alapügy ezen jellege e tekintetben megkülönbözteti ezt az ügyet a kérdést előterjesztő bíróság által említett, a 2008. július 17-i ASM Brescia ítélet (C-347/06, EU:C:2008:416, 71. pont) és a 2013. december 12-i Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation ítélet (C-362/12, EU:C:2013:834) alapjául szolgáló ügyektől, amelyekben a jogbiztonság elvét olyan, az uniós jogból eredő kötelezettségek fennállása tekintetében kellett alkalmazni, amelyek értelmében a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok feladata a jelen ítélet 27–29. pontjában említett szabályoktól eltérést jelentő eltérő bánásmód igazolása, illetve az uniós jog megsértésével beszedett adók visszatérítése.
- 37 Következésképpen az előterjesztett kérdésre azt a választ kell adni, hogy a közszolgáltatási koncessziókra vonatkozó uniós jogot a jogbiztonság elvének vonatkozásában úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely a közbeszerzési eljárás nélkül odaítélt földgázelosztási koncessziók jogosultjait megillető megtérítésre szolgáló referenciaszabályokat az említett koncessziók idő előtti megszüntetése okán azok közbeszerzési eljárásban történő újbóli odaítélése céljából módosítja.

A költségekről

- 38 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (első tanács) a következőképpen határozott:

A közszolgáltatási koncessziókra vonatkozó uniós jogot a jogbiztonság elvének vonatkozásában úgy kell értelmezni, hogy azzal nem ellentétes az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan nemzeti szabályozás, amely a közbeszerzési eljárás nélkül odaítélt földgázelosztási koncessziók jogosultjait megillető megtérítésre szolgáló referenciaszabályokat az említett koncessziók idő előtti megszüntetése okán azok közbeszerzési eljárásban történő újbóli odaítélése céljából módosítja.

Aláírások